

De lange zit van Tony A.

Vreemd genoeg wordt tbs door veel mensen nog altijd gezien als een lichtere maatregel dan een langdurig verblijf in een gevangenis. Degenen die het tbs-systeem goed kennen, weten wel beter. Een door de rechter opgelegd verblijf in een tbs-kliniek kan letterlijk eindeloos duren. Dat ondervindt Tony A. al sinds 1979.

Tony werd 47 jaar geleden geboren in het Wilhelmina Gasthuis in Amsterdam. Zijn vader leerde hij nooit kennen. Tony's moeder knoopte kort na zijn geboorte een relatie aan met een Antilliaan, van wie ze een dochter en een zoon kreeg.

De drie kinderen groeiden op zonder liefde en aandacht. Volgens Tony was er thuis altijd ruzie, wat bij hem leidde tot depressies. Toen de situatie onhoudbaar werd, belandde A. op jonge leeftijd in kraakpanden of zwierf doelloos door de stad.

Schizofrenie

Op een nacht kreeg Tony het aan de stok met een zwerver, die de ruzie niet meer kon navertellen. Een rechtszaak was het gevolg en Tony A. werd veroordeeld tot één jaar cel en tbs. Een psychiatrisch onderzoek in het Pieter Baan Centrum leverde als diagnose schizofrenie op. Het betekende voor Tony een voortdurend gezeul tussen verschillende tbs-klinieken in Nederland. De kans op resocialisatie met een succesvolle terugkeer in de maatschappij is volgens artsen nihil.

Dit heeft tot gevolg dat de rechtszaak die iedere twee jaar plaatsvindt om te beoordelen of Tony A. terecht vastzit, een formaliteit is. Dit voorjaar oordeelde de rechtbank voor de dertiende keer dat een verlenging van de tbs-maatregel gerechtvaardigd is. „Ik ben niet eens meer naar de zitting gegaan”, vertelde Tony. „Ik wist vooraf al wat de uitspraak was.”

Tot voor kort verbleef Tony A. in de halfopen psychiatrische kliniek Sint Willibrord in Heiloo. Daar mocht hij af en toe onder begeleiding een wandeling in het dorp maken. Maar omdat justitie de kans op een succesvolle terugkeer steeds kleiner acht, is Tony A. kortgeleden overgeplaatst naar de longstayafdeling van de forensische kliniek Grote Beek in Eindhoven.

Op deze gesloten afdeling zijn Tony's schaarse vrijheden weer ingeperkt. Een longstayafdeling is bedoeld voor tbspatiënten die zijn uitbehandeld maar waarschijnlijk nooit meer in vrijheid zullen leven. Tony's dagen zijn uitzichtloos. Zijn enige bezoek komt van een vrijwilliger die ondanks de langere reistijd trouw blijft langskomen. Het treinkaartje van de vrijwilliger wordt vergoed door de stichting 'Vrij'.

Bergafwaarts

Afgelopen week vertelde de vrijwilliger me dat het sinds Tony's overplaatsing bergafwaarts gaat. Hij gedraagt zich opstandig, weigert regelmatig medicatie en loopt voortdurend in een Duits voetbalshirt. Dat laatste doet hij om de bewaarders te sarren, zegt Tony.

Wat is de toekomst van een schizofreniepatiënt die in verwarde toestand iemand heeft vermoord en nu al bijna dertig jaar achter de tralies zit? Ik vrees dat er voor Tony weinig perspectief is en besef tegelijkertijd dat de maatschappij beschermd moet blijven tegen zijn onvoorspelbare gedrag. Maar het beeld dat tbs-klinieken in vergelijking met gevangenissen een soort kuuroorden zijn, is misplaatst.

Een gevangene weet bovendien precies wanneer hij weer buiten staat. Een tbs'er moet maar afwachten wanneer artsen en rechters de tijd rijp achten om hem weer de straat op te sturen. En voor tientallen, zoals Tony A., is de kans dat dit moment ooit nog komt, zo goed als nul.

Reacties of tips: jvdheuvel@telegraaf.nl